

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Torrent del Flequer
Alçada: 307

Coordenades:

Latitud: 41.70091
Longitud: 1.898
UTM Est (X): 408308
UTM Nord (Y): 4617156

Classificació

Número de fitxa 08182 - 122
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX

Estat de conservació Regular

Notes de conservació: El mur exterior que formaria part del marge on conflueixen les dues barraques s'ha enfonsat, la qual cosa ha provocat un moviment estructural. Es pot veure el pedruscall de rebliment i la terra de la coberta que va baixant de mica en mica. Per altra banda, en aquest sector, fa uns mesos s'hi va realitzar una poda de brancatge de pi blanc, que no s'ha triturat i s'ha deixat in situ, dificultant l'accés.

Protecció Inexistent

Accés Difícil

Ús actual: Sense ús

Titularitat Privada

Titular: 08181A0020001000000Q

Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch

Data de registre de la fitxa: dv., 29/07/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca de doble ús, ubicada per sota del camí que mena a Cal Flequer. Està situada en la confluència de dues feixes i envoltada de pi blanc (*Pinus halepensis*) i brolla de romaní. Només s'hi pot accedir un cop arribats a les tines del Bleda, a través d'un corriol que s'inicia al davant d'una base de premsa. És una construcció de planta doble, de sis metres de façana, composta per dues estances separades (sense comunicació interior), formant un únic cos. Estan enrasades al mur i sense façana aparent. A la dreta, hi ha l'estança per aixoplugar l'animal o el bestiar de càrrega, i a l'esquerra l'estança pel pagès o vinyataire. L'aixopluc té una estructura troncocònica, amb coberta de filada de lloses. L'obertura mesura 1,40 metres d'amplada per 1,70 metres d'alçada i una fondària de 2,80 metres. Té una lleixa al capdamunt de la llinda. A diferència d'altres barraques, els brancals són rectes amb una sola llinda. Al fons, hi ha la menjadora que va d'un costat a l'altre. Mesura 70 cm d'alçada per 40 de fondària, amb els encaixos per encabir-hi el tronc travesser que permet contenir el farratge. L'alçada total de l'aixopluc és de 2,15 metres. La barraca pel pagès, aprofita el mateix mur de construcció i sobresurt lleugerament d'uns 60 cm aproximadament. És de planta circular de 2,40 metres de diàmetre interior. La coberta és de lloses per aproximació de filades. El cobriment de terra de la coberta es manté força bé, però ha perdut una part del voladís. El gruix dels murs és de 45 cm. Els brancals o muntants estan lleugerament inclinats cap a l'interior, fets amb blocs de pedra de grans dimensions, amb una sola llinda. La porta mesura 1,20 metres d'alçada per una amplada que oscil·la entre 90 i 70 cm. No té cap obertura per deixar entrar la llum però sí dos tinells superposats que parteixen d'arran de terra. A més a més té tres lloses volades que fan la funció de prestatgeria. El conjunt està orientat a l'oest.

Les barraques amb coberta de filada de lloses presenten totes les característiques de la falsa volta, però amb una base oval o allargada, cosa que obliga a fer un tancament superior amb diverses lloses o peces, sovint de grans dimensions. És un dels tipus constructius més antics.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 12467.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser

de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

